

Győri Ítéltábla
Gf.II.20.166/2014/4.

A Győri Ítéltábla a felszámoló által meghatalmazott dr. Sente Csilla ügyvéd által képviselt felperesnek a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen vállalkozási díj megfizetése iránt indított perében a Győri Törvényszék 2014. május 14. napján kelt G.20.139/2012/76. szám alatti részítéletével szemben a felperes által 80. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

r é s z - é s k ö z b e n s ő í t é l e t :

Az ítéltábla az elsőfokú részítéletet a jogalap körében részben megváltoztatja és megállapítja, hogy a felek között 2011. február 21. napján létrejött alvállalkozási szerződés alapján a 2011. április 7. és 2011. május 3. napja között történt munkaleállításból eredően a felperest ért kárért az alperes kártérítő felelősséggel tartozik.

Egyebekben - a munkagép visszatartásából eredő kártérítési igény körében - az elsőfokú részítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Ez ellen a rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

2011. február 21-én a vállalkozó felperes és a megrendelő alperes között vállalkozási szerződés jött létre a "A" szerkezet-megerősítési munkáihoz kapcsolódó alap-megerősítési munkák elvégzésére, jet-grouting technológiával, 29.700.000.Ft + áfa átalánydíjért. A teljesítési határidőt a szerződésben 2011. április 1. napjában határozták meg. A megrendelő vállalta (5/c. pont), hogy „a munkaterület átadása után az (al)vállalkozó folyamatos munkavégzése érdekében minden tőle telhetőt megtesz”. A vállalkozási szerződés mellékletét képező kiviteli terv szerint a felperesnek 168 darab 80 cm átmérőjű jetoszlopot kellett készítenie a -5 és a -8,5 méter közötti talajzónában, illetve az oszlopokat fel kellett húznia az alaptestbe a -4,5 méteres szintig. A -4,5 méteres szint felett a 36 darab felső injektáló furatból cementiszappal itatásos injektálást kellett végeznie. A felperes a szerződés alapján 2011. március 3-án az alap-megerősítésre irányuló jetezési munkavégzést megkezdte, próbafuratokat készített, majd 2011. március 19. napjától napi 4 jetoszlopot készített. 2011. március végén a közvetlenül a "A" mellett lévő városháza épülete süllyedni kezdett, 2011. március 31-én a süllyedés mértéke 10-15 mm volt. Az alperes 2011. március 31-én a felperes munkavégzését leállította és a fúrési eredmények értékelésére, a valós talajállapot feltárására közreműködőket (3P "D", "E" Kft.) bízott meg. A munkavégzés 2011. március 31. és 2011.

május 3. napja között szünetelt. A 2011. május 2. napján tartott egyeztetést követően a felek 2011. május 6-án szerződésüket írásban módosították és a teljesítési határidőt 2011. június 30. napjában határozták meg. A szerződésmódosítás 5/d. pontjában kikötötték, hogy az alperesnek felróható munkamegszakítás esetén a 3. naptól kezdődően az alperes köteles a felperes igazolt többletköltségeit megfizetni. 2011. május 19. - és 2011. május 22. napja között a munkavégzés az alperes utasítására ismételten állt, mivel a 2011. május 18-i mérés szerint a városháza tűztorony felőli része 25-30 mm mélységben süllyedt, az épületen repedések keletkeztek és egyes ablakok is kitörték. 2011. június 27-án a felperes a munkát készre jelentette és kérte fűrógépe belvárosból kijutásának biztosítását. Az alperes ezt nem tette lehetővé, azonban 2011. július 16-án és július 22-én az alapozás -3,8 méter feletti tartományában 14 darab, illetve 16 darab jetoszlop készítését rendelte meg a felperestől, melyet a felperes 2011. augusztus 3-ig teljesített. A felperes felszámolását 2013. április 3-i kezdőnappal rendelte el a bíróság.

A felperes részítélettel elbírált keresetében 8.949.120.Ft tőke, valamint 6.674.175.Ft tőke után 2012. május 1. napjától, 2.274.945.Ft tőke után 2011. szeptember 12. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest szerződésszegéssel okozott kár jogcímén. A keresetrészben az alperes által elrendelt első leállás alatt (2011. április 1. és április 30. napja között) felmerült 6.674.176.Ft, valamint a fűrógép visszatartásának időszaka alatt (2011. július 8. és 2011. július 24. napja között) felmerült 2.274.945.Ft költsége megtérítését kérte. Kifejtette, hogy az első időszakban a felvonultatott gépeket más munkahelyen nem tudta használni, alkalmazottai munkavégzés nélkül maradtak, akik részére szállást, illetve alapórabért biztosított. Megítélése szerint az alperes a munkavégzést szerződést szegve állította le. A 2010. december 1. napján kelt ajánlata, valamint a tervezői műszaki leírás is tartalmazza, hogy az alap-megerősítésnél elkerülhetetlen az építmény esetleges kismértékű süllyedése. Hivatkozott a felek között 2011. május 2-án megtartott egyeztetés emlékeztetőjére, melyben az alap-megerősítés tervezője úgy nyilatkozott, hogy a süllyedés nem indokolja a munkák leállítását.

Az alperes *ellenkérelmében* a keresetrész jogalapját és összegét is vitatta. Védekezése szerint a munkamegszakítás a felperes mulasztásával volt kapcsolatos. A felperes ajánlatában csak kismértékű épületmozgások, feszültségek fellépését jelezte, a munkavégzés megkezdését követően azonban a jetoszlopok mintegy 20%-a befűrése után a "A" épületében jelentős, egyenlőtlen süllyedés - míg a városháza épületében több cm-es repedés, földemlmozdulás következett be. A felperes mulasztása abban is jelentkezett, hogy nem végezte el a szükséges alapfeltárást. A kártérítési követelés összegét amiatt vitatta, mert a felperes a személyi óradíjak összegének számítását és kifizetését nem igazolta, a felperes által benyújtott számlák szerint elszállásolt alkalmazottak száma nem egyezik az építési naplóban feltüntetett alkalmazottak számával, illetve a felperes a módosított szerződés szerint csak a munkaleállítás harmadik napjától kérhet költségterítést.

Az elsőfokú bíróság fellebbezett *részítéletével* a felperes állásidőre járó kártérítésre vonatkozó keresetét elutasította. Határozata indokolásában elsődlegesen a törvényszék arra tért ki, hogy a 2011. március 31. és 2011. május 3. napja közötti időszakra a felperes munkamegszakítás jogcímén költségigényt, míg a 2011. július 8. napja és 2011. július 24.

napja közötti időszakra fúrógépe visszatartása miatti kárigényt érvényesíthet. Erre vonatkozó kereset hiányában a bíróság nem vizsgálta a 2011. május 19. napja és 2011. május 22. napja közötti munkaleállítási időszakát és okait. Rámutatott a bíróság arra is, hogy a felek vállalkozási szerződése 2011. május 6. napján kelt módosítása 5/d. pontja alapján az alperesnek felróható munkamegszakítás esetén az alperes a felperes igazolt többletköltségeit csak a 3. naptól köteles megfizetni. Ezt a szerződési rendelkezést azonban csak a szerződésmódosítást követő időszakra lehet alkalmazni, így az nem vonatkozhat a 2011. március 31. és 2011. május 3. napja közötti időszakra. A törvényszék kiemelte, hogy a vállalkozási szerződés 2. számú melléklete, a felperes árajánlata 3. oldala szerint a jet-grouting alap-megerősítés során a leggondosabb technológia alkalmazása esetén is az érintett épületben bizonyos mozgások és feszültségek léphetnek fel. Ezt az ajánlati nyilatkozatot alátámasztotta a tanúként kihallgatott **"B"** tervező vállomása is, amely kitért arra, hogy a környező épületekben a technológia alkalmazása során repedések keletkezhetnek, de a repedések az épület állékonyságát nem befolyásolják. A perben kirendelt szakértő: a **"C"** Egyetem Szerkezetépítési és Geotechnikai Tanszéke többször kiegészített szakvéleményében úgy nyilatkozott, hogy a munka leállítását 2011. március 31-én csak az egyeztetés idejére tartja elfogadhatónak, annak kb. egy hetet meghaladó mértéke azonban szükségtelen volt. Ezen bizonyítékokra figyelemmel a törvényszék ítéletében megállapította, hogy a 2011. április 7. napjától 2011. május 3. napjáig terjedő időszakra a munkaleállítási többletköltségeit a felperes alappal követelte. A 2011. július 8. - és 2011. július 24. napja közötti időszakban a felperes által használt fúrógépre már nem volt szükség, mivel a felperes ekkorra már elvégezte az alperes által eredetileg megrendelt munkákat. Az alperes ellenkérelmében nem adta indokát a fúrógép visszatartásának, emiatt köteles az erre az időszakra felmerült kár megtérítésére is.

Ugyanakkor az elsőfokú bíróság a keresetrészt azzal az indokkal utasította el, mert a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján az eljárás első időszakában a bizonyítandó tényekre, a bizonyítási teherre és a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó tájékoztatás ellenére (11. számú végzés) a felperes a perben nem csatolta a kárigény összege igazolását, így a részére adott (2012. július 25. napján lejárt) határidőn belül és azt követően sem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének. A törvényszék kitért arra is, hogy a felperes - vélhetően - a bírósághoz benyújtottnál részletesebben alátámasztott okiratokat küldött az alperesnek az állásidő alatt kifizetett munkabérre, szállásköltségre és gépbérleti költségre, mivel azokra az alperes perbeli beadványaiban (5/A/1., 13/A/38.) nyilatkozott. Ezért a bíróság a bizonyítatlan kárigényt elutasította.

Elsődlegesen az elsőfokú részítélet megváltoztatása és az alperes 2011. április 7. napja és 2011. május 3. napja közötti, valamint 2011. július 8. napja és 2011. július 24. napja közötti időszakra vonatkozó kártérítési felelőssége közbenső ítélettel megállapítása iránt a felperes terjesztett elő *fellebbezést*. Másodlagosan a részítélet hatályon kívül helyezését kérte. Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen arra tért ki, hogy a felperes felszámolását 2013. április 3. napján rendelte el a bíróság, melyet követően a perben a felperes jogi képviselőt is váltott. Ezután a munkaleállítással összefüggésben keletkezett kárigényt illetően sem a bírósági tárgyalásokon, sem azokon kívül egyetlen bírósági felhívás sem hangzott el és a bíróság eljárási cselekményét sem rendelt el. Emiatt a felperes új jogi képviselője abban a hiszemben

volt, hogy a bizonyítási eljárás - más mellett: szakvélemény beszerzésével és kiegészítésével - csak a még tisztázatlan kereseti igények vonatkozásában zajlik. Rámutatott, hogy a 2014. május 13. napján kelt és az elsőfokú bírósághoz a részleges tárgyalás berekesztést megelőzően megérkezett beadványában követeléseit összefoglalta és kérte a törvényszéktől, hogy az esetleg további bizonyítási kötelezettségeiről a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján tájékoztassa. Ennek ellenére az ezt követően megtartott tárgyaláson a törvényszék a felperest nem tájékoztatta bizonyítandó tényekről, bizonyítási kötelezettségről, csak az alperest hívta fel sokadszorra bizonyítási indítványai előterjesztésére beszámítási kifogása tárgyában. Kiemelte, hogy a részítélet indokolásába foglalt tényállás alapján az elsőfokú bíróságnak nem a keresetrészt elutasító részítéletet, hanem közbenső ítéletet kellett volna hoznia a keresetrész tárgyában.

Az alperes *fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú részítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Az elsőfokú eljárás során előterjesztett nyilatkozatait fenntartva megjegyezte, hogy az elsőfokú eljárás során - a törvényszék felhívásán túl - saját maga is legalább négy alkalommal jelezte beadványaiban, hogy a felperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének.

A fellebbezés annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság - a részítélettel elbírált keresetek esetében - a teljes tényállás felderítését elmulasztotta, és az elsőfokú eljárás lényeges szabályai megsértésével utasította el a keresetrészt.

Az elsőfokú bíróság a Pp.3.§ (3) bekezdésében meghatározottak szerint több alkalommal tájékoztatta (pl. 5., 11. szám alattiak) a több önálló keresetrészt előterjesztő felperest, valamint az ellenkérelmet és ellenkövetelésként beszámítási kifogást előterjesztő alperest a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási kötelezettségről és a bizonyítás indítványozása elmulasztása jogkövetkezményeiről. Így a 2012. május 24. napján kelt 11. sorszám alatti végzésben - a részítélettel elbírált keresetrészt illetően - a törvényszék tájékoztatta a felperest, hogy őt terheli - más mellett - a munkák leállítása idején a leállítással kapcsolatban keletkezett kára, költségének összege bizonyítása. A bíróság a bizonyítási indítványok előterjesztésére 2012. június 25. napjáig engedélyezett határidőt, egyben figyelmeztette a feleket, hogy bizonyítási indítvány hiányában a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján határoz, illetve a határidőn túl előterjesztett bizonyítási indítványokat mellőzni fogja. (Pp.141.§ (6) bekezdés)

A felperes a tájékoztatásra az engedélyezett határidő utolsó napján (12. sorszám alatt) bizonyítási indítványt terjesztett elő, ahhoz több okirati bizonyítékot csatolva. Beadványában kitért az alap-megerősítési munkák leállítással felmerült költségeire, illetve közölte, hogy beadványához csatolta kárigénye részletes kimunkálását és az annak alapját képező dokumentumokat. (5. oldal 5. bekezdés) Ténylegesen azonban a beadvány bíróságnak megküldött példányához a felperes nem mellékelte a részletes kárszámítást és az azt alátámasztó bizonylatokat. Az alperes azonban mindezeket megkapta, mivel a másnap, 2012. június 26-én érkezett beadványában (13. szám) arra részletesen nyilatkozott (4. pont A/38. szám alatti melléklet). Az elsőfokú bíróság - részítélete indokolásából kitűnően (10. oldal 1. bekezdés) - észlelte, hogy a felperes bizonyítási indítványához nem mellékelte kárszámítását

és az annak alapjául szolgáló számviteli bizonylatokat, de azokat az alperesnek megküldte. A törvényszék részítéletében a mulasztás jogkövetkezményeit ezután úgy terhelte a felperesre, hogy eljárása során nem hívta fel a felperes figyelmét a hivatkozott, de nem csatolt kárszámítás pótlólagos benyújtására.

Az elsőfokú bíróság ezen eljárása sértette a Pp.2.§ (1) bekezdésében meghatározott tisztességes (fair) eljárás alapelvi követelményét. A tisztességes eljárás fogalmi definícióját az elsőfokú eljárás ezen szakaszában még hatályban lévő, a tisztességes eljárás védelméről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CLXIII. törvény 1.§ (1) bekezdése határozta meg. Eszerint a tisztességes eljárás követelménye alapján az eljáró személy, illetve döntéshozó testület (...) a mérlegelési jog gyakorlása során az eljárás résztvevőinek jogos érdekeit, ésszerű, méltányolható körülményeit is szem előtt tartva az előírt határidőn belül köteles eljárni.

Az elsőfokú bíróság a fair eljárás alapelvét sértette azzal is, hogy a munkamegszakítás - illetve a fűrógép visszatartása miatt előterjesztett kereseti követeléseket a kereseti jogalap tárgyában lefolytatott és a felperes számára kedvező eredményt hozó részletes szakértői bizonyítást követően, de a kártérítés összegére vonatkozó bizonyítási felhívása (11. szám) után mintegy két évvel a bizonyíthatatlanságra (Pp.164.§ (1) bekezdés) hivatkozva utasította el. A törvényszék keresetrészt elutasító részítéletéből is kitűnően a szakértő személyes meghallgatásával és írásbeli kiegészítéssel (56., 57. szám alattiak) pontosított szakértői bizonyítás a munkaleállítás miatt előterjesztett kártérítési kereset jogalapját alátámasztotta és az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes 2011. április 7. napjától 2011. május 3. napjáig a munkaleállítás többletköltségeit alappal követelhetette az alperestől. Ezért az elsőfokú bíróságnak helyesen a jogalapi kérdésekre vonatkozó szakértői bizonyítás lezárását követően kellett volna felhívnia a felperest a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján a követelésrész összege bizonyítására, és csak erre vonatkozó kifejezett (nemleges) nyilatkozata hiányában utasíthatta volna el - bizonyíthatatlanságra hivatkozással - a keresetrészt.

Másrészt annak megítélésénél, hogy az elsőfokú bíróság az eljárásjog szabályainak megfelelően határozott-e az elbírált keresetrészek részítélettel elutasításáról, arra is figyelemmel kellett lenni, hogy a bíróság a per tárgyalását folytatta a tárgyi keresethalmazatban álló további keresetek és az alperes beszámítási kifogása elbírálására.

A Pp.141.§ (6) bekezdése szerint, ha a felek valamelyike tényállításának, nyilatkozatának előadásával, bizonyítékainak előterjesztésével - a 141.§ (2) bekezdésében előírt kötelezettsége ellenére - alapos ok nélkül késlekedik, és e kötelezettségének a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget, a bíróság a fél előadásának, előterjesztésének bevárása nélkül határoz, kivéve, ha álláspontja szerint a fél előadásának, előterjesztésének bevárása a per befejezését nem késlelteti.

A Pp.141.§ idézett rendelkezéseinek célja a perek ésszerű időn belül való befejezésének érdekében a felek gondos és célszerű pervitelre való szorítása, illetve az esetleges mulasztások jogkövetkezményeinek meghatározása. A 141.§ (6) bekezdése alapján a fél nyilatkozattételi, bizonyítás indítványozási mulasztása csak akkor állapítható meg, ha (1.) a

bíróság a felet előzetesen, megfelelően egyediesítve, a releváns tényekre vonatkozó indítvány tételére hívja fel (a mulasztás esetén alkalmazandó jogkövetkezményekre figyelmeztetéssel); (2.) a fél a nyilatkozat tételét, a bizonyítás indítványozását ennek ellenére alapos ok nélkül (BH 2003/203.) mulasztja el; és (3.) a bíróság azért határoz a fél nyilatkozata, indítványa bevétele nélkül, mert annak bevétele a per befejezését késlelteti.

A perbeli esetben az állásidő költsége és a fűrógép visszatartása miatti kártérítés összege bizonyítása bevétele nélküli határozathozatal feltételei - a már említettek szerint - azért nem álltak fenn, mert a törvényszék egyes további kereseti kérelmek és a beszámítási kifogás elbírálása érdekében még a tárgyalást és a bizonyítási eljárást folytatta. Így a perbeli esetben a felperes követelés összegére vonatkozó bizonyítási indítványa bevétele nem késleltethette a per befejezését.

Az ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bíróság részítéletével abban, hogy **"B"** tervező tanúvallomása, valamint a többször kiegészített igazságügyi szakértői vélemény szerint egy hétnél hosszabb időtartamra szükségtelen volt a jeteles munkák szüneteltetése az épületrepedések és mozgások miatt. Ezért a 2011. április 7. napjától 2011. május 3. napjáig tartó időszakra az alperes szerződésszegéssel állította le a munkavégzést. A szükséges egyeztetések idejét meghaladó munkamegszakítás a 2011. február 21. napján kelt vállalkozási szerződés (módosítást megelőző) 5/c. pontjába ütközött. A szerződésszegéssel okozati összefüggésben a felperesnek szállásköltségből, alapórabér kifizetésből és gépbérletből eredő kára keletkezett, mivel ebben az időszakban az alkalmazottakat és gépeket - tényleges munkavégzés nélkül - készenlétben kellett tartania. A kártérítés általános feltételei (a Ptk.318.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó 339.§ (1) bekezdése) tehát fennállnak, függetlenül attól, hogy az elsőfokú eljárásban a kártérítési követelés összegére bizonyítás nem folyt.

Ugyanakkor a fűrógép visszatartása időszakára (2011. július 8. - 2011. július 24. napja) ezek a feltételek teljes bizonyossággal már nem állapíthatók meg. Az elsőfokú bíróság ezen keresetrész esetében - eltérő jogi álláspontja folytán - a tényállás teljes felderítését elmulasztotta, így elmaradt annak feltárása, hogy az alperes szerződésszegéssel, avagy jogszerűen, további munkák megrendelése érdekében (Gf.4. tjk. 2. oldal 2. bekezdés) akadályozta-e meg a fűrógép városból kijutását. Elmaradt annak ténybeli előadása és bizonyítása is, hogy a visszatartás időszakában a felperesnek milyen jogcímű kárai keletkeztek.

Ezekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság részítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján a jogalap körében részben megváltoztatta és a Pp.213.§ (2)-(3) bekezdése szerint - rész- és közbenső ítélettel - megállapította, hogy a felek között 2011. február 21. napján létrejött vállalkozási szerződés alapján a 2011. április 7. és 2011. május 3. napja közötti munkaleállításból eredő felperest ért kárért az alperes kártérítési felelősséggel tartozik. Egyebekben - a munkagép visszatartásából eredő kártérítési igény esetében - az elsőfokú részítéletet a Pp.252.§ (2)-(3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A részben megismételt eljárás során az elsőfokú bíróságnak a már kifejtettek szerint egyrészt fel kell hívnia a felperest a Pp.141.§ (6) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmények terhe mellett annak előadására, hogy a fűrógép visszatartásának időszaka alatt mely szerződésszegéssel összefüggésben milyen jogcímű, mely tételekből álló kára keletkezett. Ezzel összefüggésben az alperes nyilatkozni köteles, hogy mely tények miatt tartja jogszerűnek a fűrógép visszatartását. Ezzel egy időben az elsőfokú bíróságnak a Pp.3.§ (3) bekezdése alapján ismételten figyelmeztetnie kell a felperest, hogy őt terheli annak bizonyítása, hogy a munkamegszakítás (2011. április 7. - 2011. május 3.) és a fűrógép visszatartás (2011. július 8. - 2011. július 24.) időszaka alatt milyen összegű kára keletkezett. Amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy a fűrógép visszatartása szerződésszegéssel történt és a felperes határidőn belül indítványozta mindkét időszak kárösszege bizonyítását, a törvényszéknek mindkét követelésrész esetében le kell folytatnia az azok összegét alátámasztó bizonyítást.

Az ítéletábra a PK 154. számú állásfoglalás alapján mellőzte a másodfokú eljárás perköltségére vonatkozó határozathozatalt, arról - az elsőfokú perköltségre is kiterjedően - az elsőfokú bíróságnak a keresetrészekre vonatkozó újabb határozat meghozatalakor kell döntenie.

G y ő r , 2015. január 7.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Zámbó Tamás sk.
bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: